

REVISIONSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 6/2013 rd

Regeringens årsberättelse 2012

Till grundlagsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 19 september 2013 regeringens årsberättelse 2012 (B 13/2013 rd) till grundlagsutskottet och utrikesutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de permanenta fackutskotten ska lämna utlåtande till grundlagsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överdirektör Tytti Yli-Viikari, effektivitetsinspektionsråd Visa Paaajanen och ledande revisor Aila Aalto-Setälä, statens revisionverk, riksdagen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

I revisionsutskottets ansvarsområde ingår det att behandla statens bokslutsberättelse och utarbeta ett betänkande om den. Läget är exceptionellt beträffande 2012 eftersom riksdagen nu ska behandla regeringens första årsberättelse. Den innehåller bland annat ett avsnitt med den tidigare bokslutsberättelsen. Samtidigt ska riksdagen också behandla en proposition (RP 62/2013 rd) med förslag till lagstiftning om sammanslagning av berättelsen om regeringens åtgärder och statens bokslutsberättelse. I detta läge lämnar revisionsutskottet utlåtande till grundlagsutskottet och går närmare in på den information riksdagen får och hur den presenteras i årsberättelsen, förslag till förbättringar av innehållet och uttalanden som riksdagen godkänt på förslag av revisionsutskottet.

Hur informationen presenteras

Statens revisionsverk har granskat statsbokslutet för 2012 och beskrivningen av statsfinanserna, hur statsbudgeten har iakttagits och effekterna av verksamheten finansåret 2012. Revisionsverket framhåller i sin berättelse (B 14/2013 rd) att presentationen av de samhällseliga effekterna har förbättrats inom flera förvaltningsområden och att förvaltningsområdena mestadels avrapporterar sina mål. Enligt revisionsverket ger regeringens årsberättelse en riktig och tillräcklig bild av hur de samhällseliga effektmålen har nåtts. Finansministeriets förvaltningsområde är ett undantag.

Revisionsverket gör också en del andra iakttagelser beträffande hur informationen presenteras. Bland annat rapporteras samma uppgifter på flera ställen i berättelsen. I synnerhet statsrådets kansli och utrikesministeriet har en del överlappningar. I sin resultatpresentation lägger utrikesministeriet fram samma information som i den utrikes- och säkerhetspolitiska översikten i

del I. Statsrådets kansli presenterar målen med EU-politiken i sin resultatöversikt och samma ämnen behandlas mer omfattande i kapitlet om regeringens EU-politik i del I. Vidare rapporteras statens ägande på flera ställen, både i statsrådets kanslis resultatöversikt och i avsnittet om statens bolagsförmögenhet i del I.

Däremot avrapporterar finansministeriet bara en del av sina mål. Dessutom är en del av målen mycket generella och det framgår inte vem som ansvarar för dem. Undervisnings- och kulturministeriet använder olika siffror i budgeten och årsberättelsen i statistik över bland annat yrkesutbildning. Ministeriet gör ingen tolkning av tidsserier där utvecklingen strider mot målen. Statsrådets kansli rapporterar att statens bolagsförmögenhet har utvecklats väl trots att målet nåtts bara i fråga om en indikator. Överlag har dock ministeriernas bedömningar av måluppfyllelsen blivit mer realistiska, enligt revisionsverket. Exempelvis utrikesministeriet bedömde tidigare att samtliga mål hade uppnåtts utmärkt eller bra. I årsberättelsen uppger ministeriet att en del av målen uppmåtts tillfredsställande och rentav att inga åtgärder alls har vidtagits för vissa mål.

Revisionsverket menar att de gamla problemen finns kvar i beredningen av årsberättelsen och att det inte medverkar till samordnad rapportering. Ministerierna förbereder effektivitetsuppgifterna på egen hand och rapporteringen är en fristående åtgärd utan adekvat koppling till måluppställningen. Det är mycket svårt att avrapportera målen på något annat sätt än utifrån expertbedömningar när målen läggs upp utan en färdig rapporteringsmodell.

Hur innehållet kan förbättras

Det är ytterst viktigt att satsa mer på innehållet i den sammanslagna berättelsen. Därför upprepar revisionsutskottet här med eftertryck sitt tidigare ställningstagande till grundlagsutskottet, nämligen att utskottet anser att "utvecklingsarbetet bör inledas med en klarläggning av riksdagens informationsbehov. Utskottet har i sina betänkanden ända sedan 2007 lämnat ett flertal för-

slag när det gäller bokslutsberättelsen. Bland annat har utskottet konstaterat att riksdagen måste få mer informativ och koncentrerad information om statsfinansernas ställning, utveckling och risker samt om de samhälleliga effekterna av insatserna. Utifrån den informationen bör riksdagen kunna styra den offentliga förvaltningen mot att söka de mest effektiva lösningarna för att generera önskvärda samhälleliga effekter. Utskottet har vidare påpekat att ministeriernas rapportering ofta fokuserar på att beskriva verksamheten men inte säger något om hur måluppfyllelsen har påverkats av verksamheten inom deras förvaltningsområden. Det har varit svårt att bilda sig en samlad uppfattning om de samhälleliga verkningarna av den statliga verksamheten och hur den har utvecklats utifrån bokslutsberättelsen.

Revisionsutskottet ser det som viktigt att samtliga utskott tar ställning till vilken information årsberättelsen bör ge och lägger fram förslag till hur innehållet i årsberättelsen kan utvecklas. Vid sidan av årsberättelsen bör också budgeten granskas med avseende på om målen för anslagsanvändningen, så som de nu är utformade, också möjliggör rapportering om utfallet. Utskottet är övertygat om att beskrivningen av åtgärderna och verksamheten kan minskas avsevärt och ge plats för mer analyser av resultaten och de samhällspolitiska effekterna samt om statens finansiella ställning och om den ekonomiska situationen för hela den offentliga sektorn, inklusive kommunekonomin och de sociala fonderna. Det är också viktigt att statens bokslut utvecklas till ett bokslut för hela statskoncernen" (ReUU 2/2013 rd).

Så här långt har sammanslagningen av berättelserna inte gett någon kvalitetsförbättring. Den första årsberättelsen går i stort sett ut på att de tidigare berättelserna har slagits ihop utan att några större satsningar har gjorts på innehållet. Därför har berättelsen överlappningar och enormt många sidor (861 sidor, svensk version). I fortsättningen måste man satsa målmedvetet på att utveckla innehållet, samordna rapporteringen och eliminera överlappningarna.

Uttalanden som kan strykas

Revisionsutskottet anser att åtgärderna med anledning av följande uttalanden har varit tillräckliga eller att uttalandena i övrigt inte längre är aktuella:

- Rsk 21/2007 rd — B 12/2007 rd — B 13/2007 rd 2. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att se till att bokslutsberättelsen lämnas till riksdagen i så god tid att riksdagen kan behandla berättelsen under vårsessionen.
- RSk 25/2007 rd — B 14/2007 rd 1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att utvärdera statens resultatstyrning och redovisningsskyldighetsreformen.
- RSk 11/2008 rd — B 6/2008 rd — B 10/2008 rd 1. Riksdagen förutsätter att regeringen ytterligare tidigarelägger överlämnandet av bokslutsberättelsen till riksdagen och vidtar de åtgärder som behövs för att undanröja lagstiftningsrelaterade hinder.
- RSk 15/2008 rd — Ö 2/2008 rd 2. Riksdagen förutsätter att regeringen förbättrar den ekonomiska styrningen genom att se över statsandelarna och finansieringen av social- och hälsovården för att de ska uppmuntra kommunerna att bli mer kostnads- och kvalitetsmedvetna i sin verksamhet och att utveckla sin servicestruktur.
- RSk 11/2009 rd — B 11/2009 rd — B 12/2009 rd 1. Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar statens bokslutsberättelse till riksdagen senast i april.

- RSk 53/2010 rd — Ö 9/2010 rd 1. Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en årlig berättelse om statens ägarstyrning. 3. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att säkerställa finanscontrollerfunktionens verksamhetsförutsättningar så att den föreslagna rapporteringen om statens ägarstyrning kan förverkligas.
- RSk 17/2011 rd — B 10/2011 rd — B 12/2011 rd 1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar behövliga åtgärder för att staten inte ska låna upp mer än det behövs för likviditeten.
- RSk 10/2012 rd — Ö 3/2012 rd 3. Riksdagen förutsätter att regeringen rapporterar åtgärderna i punkt 1 och 2 under 2012 och presenterar en utredning om dem i statens bokslutsberättelse för 2012.
- RSk 18/2012 rd — B 10/2012 rd — B 14/2012 rd 3. Riksdagen förutsätter att regeringen på behörigt sätt beaktar de åtgärder som utskottet nämner i betänkandet i samband med budgetuttalandena. 4. Riksdagen förutsätter att regeringen på behörigt sätt beaktar det som sägs i betänkandet om att stryka av riksdagen godkända ställningstaganden som kommit till på revisionsutskottets initiativ.

Ställningstagande

Revisionsutskottet anför

att grundlagsutskottet beaktar det som sägs ovan.

ReUU 6/2013 rd — B 13/2013 rd

Helsingfors den 6 november 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tuija Brax /gröna
vordf. Heli Paasio /sd
medl. Sirkka-Liisa Anttila /cent
Olli Immonen /saf
Mika Lintilä /cent
Pirkko Ruohonen-Lerner /saf

Matti Saarinen /sd
Kari Tolvanen /saml
Anu Urpalainen /saml
Erkki Virtanen /vänst
ers. Kauko Tuupainen /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Nora Grönholm
utskottsråd Matti Salminen.